

IL 8
1966

Tabor

T a b o r

prireja svojo prvo

DRUŽABNO PRIREDITEV

8. avgusta 1964 ob 21

v prostorih kluba „Excelsior“, ul. Patricios 457, Santos Lugares
Vabljeni! Igra: „Moulin Rouge“

TABOR je vestnik Združenih Slovenskih Protikomunistov. — Izdaja ga konzorcij. — Predsednik inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik: Adolf Škrjanec, za lastništvo: Ivan Korošec. — Upravnik: Vencelj Dolenc

— :: —

TABOR es órgano de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, R. L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

— :: —

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

— :: —

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 803.003

— :: —

TABOR is the voice of the United Slovene Anticommunists.

— :: —

NAROČNINA: Južna Amerika 240 pezov odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 1.50 dolarja.

Naročnino pošiljajte na naslov upravnika: Vencelj Dolenc, R. O. de Uruguay 2651, San Justo, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

— :: —

VSEBINA: Zastava — R. T.: Življenjski problemi slovenskega naroda — Cvetko Stanič: Domobraska godba — France Grum-Ivan Korošec: Grmade v Gorjancih — Tine Rabič: Kritični pregled naše borbe proti komunizmu — Igor: Sinji orel — Tone šušteršič: Vetrinjski dogodki v drugi luči — Za beležnico — Alenka Jenko: Povest mladih — Janez Boltežar: Mladina mrtvim junakom — Na uredniški mizi.

Tabor

*Bog te živi, slave rod,
zdrava domovina!*

(Domobrankska pesem)

ZASTAVA

To ne sme iti v pozabo!

Je preveč pomemben kos naše težke zgodovine. Ker je prizadet naš najvišji narodni simbol. Naša zastava. Belo-modro-rdeča.

Zastava je predstavница narodne bitnosti. Je najvišji zunanji, vidni simbol vseh narodov. Uživa mednarodno spoštovanje, ki stoji nad vsako spornostjo.

Protj običaju, ki je postal zakon mednarodnih odnosov, so se pri nas pregrešili okupatorji leta 1941. Našemu narodu so zabranili njegov simbol. Italijani navzlic „avtonomnemu“ pravnemu položaju, ki so ga dali Ljubljanski pokrajini s posebno ustavo dne 3. maja 1941. Navkljub slovenskemu sosvetu pri okupatorskem komisarju.

Zaradi mednarodno priznanega najvišjega vidnega simbola slovenskega naroda so njegovi zvesti sinovi polnili zapore. Izmed njih so padli tudi talci.

— — —

General Rupnik, ki je s prevzemom uprave leta 1943 preprečil povrnitev tujca na to mesto, je tudi zopet dvignil visoko proti soncu spoštovanja in časti naš najvišji simbol. Našo zastavo. Belo-modro-rdečo.

Zaplapolala je na vladni palači. Na kokardah domobrankskih kap je šla v boj za bistvene vrednote slovenstva. Zavihrala je na domobrankskih vojašnicah in postojankah na mrtvi straži. Valovila je na ljudskih taborih v letu protikomunističnega plebiscita.

Čista.

Ni bilo mogoče drugače. Na zunaj je predstavljala čiste vrednote, za katere so šli naši domobrankski heroji v boj, pa tudi v smrt: Bog — Narod — Domovina.

To ne sme iti v pozabo!

— — —

Oskrunili so jo komunisti. Znakazili so jo z rdečo zvezdo. Z znamenjem perverzne ideologije, ki zanikuje narodno svojsko bitnost.

To ne sme iti v pozabo!

R. T.

ŽIVLJENJSKI PROBLEMI SLOVENSKEGA NARODA

Iz pisem in poročil, ki prihajajo zadnji čas iz domovine, si človek lahko ustvari sliko o težkih sedanjih problemih slovenskega človeka in celega naroda pod komunističnim režimom.

Najtežji in najusodnejši je vsekakor problem močnega *nazadovanja rojstev*, to se pravi z drugo besedo, počasnega umiranja našega naroda. To je golo dejstvo, dokazano po statističnih podatkih v Sloveniji, katero komunisti niti ne skušajo več prikrivati ali zanikati.

Le deloma je nazadovanje rojstev posledica nizkega življenjskega standarda, ko se ljudje zaradi pičlega zaslužka branijo otrok, da bi lahko boljše živeli. Glavni vzrok temu je uničenje sleherne moralne osnove in svetlih ciljev, tako pri ljudeh na splošno, posebej pa še med doraščajočo mladino. To je vsekakor posledica vladanja brezvestnih partijcev, katerim so svete edinole zastarele in okostenele dogme marksističnega nauka, ki temelji na izključnem materializmu in uničuje vse višje duhovne in moralne vrednote.

Značilno za te razmere je pismo, ki mi je pred kratkim prišlo v roke, in pravi med drugim sledeče:

„Na ljubljanski gimnaziji, kjer je moj sin, ustanavljajo dijaki nemoralne klube, ki prirejajo plese posebne vrste. Do polnoči mladina pleše kakor običajno, po polnoči pa ugasnejo luči, nakar sledijo do zgodnjih jutranjih ur orgije in razbrzdanost. Predsednik enega izmed teh dijaških klubov je končal tako, da so ga morali peljati k psihiatru. Pravijo, da je ravnatelj gimnazije, ki je seveda komunist, tega fanta na vse načine branil in zagovarjal, češ, da je treba mladini popustiti, kar se le da. Zato je danes v Sloveniji več splavov kakor porodov. Ne morete si predstavljati, kakšna duševna in moralna revščina vlada pri velikem delu naše mladine. Na zadnji silvestrov večer sem npr. videl v hotelu v Mednem vse polno pijane nedorasle mladine, vse pomešano in v kakšnem stanju!“

Značilno je, kakor pravi pismo, da je ravnatelj — komunist branil do skrajnosti pokvarjenega dijaka, ker je pač fant zagrešil „samo“ težak moralni prestop. Če pa bi isti dijak izrazil najmanjši dvom v pravilnost nazadnjaške marksistične ideologije, ki je državna vera, bi bil prav gotovo brezobzirno kaznovan na najstrožji način. — Drugo dejstvo je, da komunistične oblasti, katerih pazljivemu očesu sicer ne uide ničesar, mirno gledajo nemoralne klube mladine, ki je v polni dobi dozorevanja. To vsekakor predstavlja *ogaben komunističen zločin nad mladimi ljudmi*, ki se navadno pokvarijo za vse življenje.

Naš narod je celo tisočletje vzdržal pod tujo oblastjo in ni klonil pred trdimi zunanji udarci, pod katerimi bi drug narod slabič, kakor pravi Cankar, že zdavnaj omagal. Vzdržal je, ker je bil notranje zdrav, udarci pa so padali po njem od zunaj. *Komunizmu je uspelo, da je v dveh desetletjih zanesel kal boleznii v samo narodovo dušo in notranjost.* Iz naroda, ki ga je Cankar občudoval zaradi njegove življenjske moči, je komunizem napravil izhiranega starca — bolnika, ki mu sile pešajo!

Na ta zločin komunizma nad slovenskim narodom ne smemo pozabiti nikdar, niti za trenutek!

Poleg fizičnega nazadovanja je tipičen rezultat sedanjega komunističnega režima tudi *kulturno in jezikovno propadanje* slovenskega elementa. Če pregledujemo ljubljanske časopise, naletimo na neštete proteste, katere pošiljajo zlasti starejši ljudje, katerim je še pri srcu slovenski jezik in narodnost. V teh dopisih izražajo ljudje svoje ogorčenje nad vedno pogostejšim uporabljanjem nekakšne čudne slovenščine in srbohrvaščine, ki se pojavlja v Sloveniji.

Izmed mnogih protestov, ki so se pojavili v listih, navajam dva: značilna članka, ki se glasita takole:

„Tovariš urednik! Dne 22. novembra 1963 sem na avtobusu komunalnega prometnega podjetja 'Ljubljana-transport', ki vozi na progi Litostrojski—Rudnik, opazil tablico s tole vsebino: 'Za vreme vožnje mislite na iznenadno kočenje, držite se za držače!'“

Dne 6. avgusta plebiscitnega leta 1944 so se v Devici Mariji v Polju zbrali tisoči Slovencev od blizu in daleč na protikomunistični tabor, da nedvomno obsodijo narodu sovražno, tujo ideologijo.

V drugem primeru se dopisnik pritožuje nad besedilom formularja, katerega je neka knjigarna dala tiskati za one, ki bi hoteli kupiti na obroke knjigo, katero je to podjetje založilo. Besedilo tiskane nabavnice, katero zastopniki knjigarne razdeljujejo dijakom ljubljanskih šol in gimnazij, je sledeče:

„Stem neoporočno naročam na kredit Atlas Sveta uz ceno od Din 6000 za uvezeno v poluusnje t. j. hrbet od usnja. Kupovinu bom otplačeval v mesečnih obrokih po Din 500, a kot garanciju dajem sopotpis enega jamca. Rok isporočite takoj po primitku zaključnice. Stroške poštnine in paovanja od Din 25 po eni enoti plača kupec z kupovno ceno Atlasa.“

Iz gornjih primerov je jasno razvidno, da bo v 20 ali 30 letih konec našega materinega jezika, če bo šlo tako naprej.

Pri tem je treba upoštevati, da v predvojni Jugoslaviji ni bil ogrožen niti fizični niti kulturni in jezikovni obstoj slovenstva. Za vsakogar izmed nas v emigraciji pa je obstoj in spoštovanje slovenstva in našega jezika stvar, ki je izven vsakega dvoma ter nedotakljiva, in to brez razlike ali pripadamo kot posamezniki ideji jugoslovanske državne skupnosti ali ne.

Jasno je torej, da je treba sedanjo nevarnost, da naš jezik izgine ali pa se vsaj popolnoma popači, pripisovati posebnim prilikam, ki vladajo doma pod brezdušnim režimom partijcev, ki se za resnične probleme svojega naroda sploh ne brigajo.

Če upoštevamo poleg navedenih okolnosti še dejstvo, da komunistična vlada v Ljubljani načrtno pospešuje dotok ljudi iz juga države, predvsem iz Macedonije, kakor tudi okolnost, da smo številčno majhen narod, potem nam postane jasno, da *Slovincem zaradi komunizma grozi resna nevarnost, da izginejo in prenehajo obstojati kot narod.*

Naš problem je veliko težji in usodnejši, kakor problem večjih narodov, ki živijo pod komunizmom. Drugi narodi bodo po propadu komunizma — ki mora priti z zgodovinsko nujnostjo — sicer imeli doma razvaline in opustošenje, tako v moralnem kakor v gospodarskem oziru. Pri nas pa se lahko zgodi, da slovenskega naroda ne bo več, ko bo nekoč usahnila komunistična poplava.

Zato je nujno, da mi, ki živimo v svobodnem svetu, strnemo svoje vrste, usmerimo vso svojo delavnost in moči samo proti komunizmu in da ne trošimo svojih sil v medsebojnih prepirih in obračunavanjih.

Spričo veličine nevarnosti, ki grozi našemu narodu, morajo biti vse slučajne napetosti med nami kakor prazne pleve, ki jih odpihne veter.

Bog daj, da bi nas veliki in usodni čas ne našel majhnih, marveč združene v borbi za slovensko domovino. Če grozi narodu pogin, mora vsak posameznik pozabiti na vse, kar nas loči. Vsi brez izjeme moramo stopiti v strnjene vrste slovenske demokratske skupnosti ter v boj proti komunizmu, ki ogroža naš narod in slovensko bitnost!

Domobranska godba

Če se je že marsikaj napisalo o raznih bojnih akcijah domobranskih bataljonov, ki so uspešno čistili slovensko zemljo pred partizanskimi tolpami, je prav, da se spomnimo tudi edinice, ki si ni spletla lavorik na bojnem polju, pa kljub temu ni bila brez zaslug. Do konca je na svojstven način vršila svoje poslanstvo. To je bila domobranska godba.

Ne moremo je prezreti. Njeno področje je bilo drugo, pa zato ne dosti manj važno. Saj so bila v borbi proti komunizmu različna polja aktivnosti, ki so se dopolnjevala. Nujnost je bila, da je v samoobrambi spregovorilo orožje, potrebna je bila obveščevalna služba, neobhodno potrebno je bilo delovanje na duhovnem, ideološkem polju, velike važnosti pa je bila tudi propaganda in kulturno, družabno delovanje.

In na propagandnem, kulturnem, družabnem področju je — moramo priznati — domobranska godba vztrajno in uspešno doprinala velik delež.

Ze v začetku komunistične revolucije ter nacističnih in fašističnih represalij je manjkalo nekaj, kar bi naše ljudi dvigalo, vzpodbujalo, navduševalo, krepilo in razveseljevalo, razvedrilo v tistih težkih, temnih dneh. Potreba je torej narekovala formacijo že težko pričakovane protikomunistične godbe.

— — —

Kako je nastala domobranska godba? — Dokaj pisana družba, a *edina v skupnem cilju, se je zbrala, da se po svojih močeh in sposobnostih stavi v službo domobranski ideji.* Iz vseh vetrov so bili zbrani godbeniki; iz najrazličnejših civilnih in bivših vojaških godb: člani železničarske godbe „Sloga“, člani „Vič-Glince“, križarskega orkestra, Rakovniške godbe. „Dravske divizije“, gojenci Glasbene Matice in Konservatorija, da, tudi nekaj Čehov iz bivših vojaških godb se je prijavilo. *Kot so se vaške straže, legije in ostale bojne enote strnile in povezale v močno vojaško silo domobranstva, tako so se vsi ti godbeniki iz vseh strani združili v udarno domobransko godbo,* ki je štela okoli 54 mož. Če rečem udarno, ne pretiravam, kajti slovenske bojne koračnice so dostikrat tako navdušile in podžgale zlasti mladino, da so bili fantje takoj pripravljeni iti nad partizane, ali pa vsaj pretepat se z ljubljanskimi salonskimi „komunajzarji“.

Domobransko godbo je vodil *kapelnik-nadporočnik Florijan Leskovar,* kot pomožni kapelnik pa se je udeleževal *vodnik, višji narednik Franc Strah.* Nadporočnik Leskovar je bil dober dirigent, kapelnik in skladatelj, toda silno mehkega značaja. Višji narednik Strah — ime je kar ustrezalo njegovemu značaju — je bil manjša glasbena kvaliteta, toda kadar je šlo za red in disciplino, je bil trd in neizpros. Dasi je bil po srcu dober, smo se ga bali zaradi najmanjšega prestopka vsi, brez ozira na čin, od prvega do zadnjega. Kar je odločil on, je držalo. Ni

trpel najmanjšega ugovora. Strah pa je bil odločen, nepopustljiv tudi proti komunizmu, kar je dokazal pozneje. Zanimiva karakteristika dveh različnih značajev — dveh poklicnih vojakov!

Vaje smo imeli v bivši realki v Vegovi ulici. Prijetne so bile te vaje, zlasti pod Leskovarjevo taktirko, ki je zahtevala izrazito občutenost, dinamiko, nešteto fines, skratka — dušo brez mehanizma v interpretiranju raznih klasičnih del.

Anglo-amerikanski bombniki so kaj kmalu pretrgali ubranost akordov in pavze, bodisi četrtinske, polovične ali cele v skladbi, so se raztegnile za nekaj ur ali celo za ves dan. Tisti člani, ki so že od blizu doživeli strahotnost gangsterskega odmetavanja bomb, v bližini ljubljanskega kolodvora, tobačne tovarne, Mirja, so bili živčno tako uničeni, da jih ni zadržala nobena reč niti za eno minuto, čim so začuli bobnenje v zraku. Bili so z enim skokom — čeprav je bilo veliko stopnic — že v pritličju ali pa so tekli v najbližje zaklonišče.

Delovanje godbe, lahko trdim, je bilo obširno in plodovito. *Skoraj ni bilo mimohoda, povorke, procesije, sprejema, akademije, pogreba, kjer ne bi sodelovala tudi domobrantska godba.* Postala je priljubljena, nenadomestljiva. Kako veličastno so zadoneli zvoki pozavn, trompet, klarinetov s kora stolne cerkve, pa mogočno zazvenela slovenska narodna himna z balkona unionske dvorane! *Domobrantska godba je dvigala narodni ponos, krepila odločnost proti komunizmu.*

Najlepše udarne koračnice, kakor „Pozdrav Ljubljani“, Kranjska gorska koračnica“, „Oj ta soldaški boben“, „Pozdrav iz Knina“, „Triglav marš“, „Rožnodolska koračnica“, „Luksenburg“, „Boj pod Lauljanom“, „Koračnica generala Rupnika“ so osvajale srca za domobrantsko idejo in malodušne opogumile.

Kadar je bila kaka budnica, sprevod ali kaj podobnega, smo skoraj vedno zavili po Rimski cesti mimo gostilne „Pod lipo“. Vodnik je dvignil „tamborsko“ palico... Najprej je zaropotal mali boben. Nato so hkrati udarile „činele“ in veliki boben. Zatem je pričela igrati cela godba koračnice „Židana marela“, „Pozdrav Ljubljani“ i. p., ki so privabile k oknom hiš tudi mnogo nežnih, zalih, radovednih obrazov.

Domobrantska godba je izpolnila tudi kulturni program. Promenadni koncerti v Tivoliju, pred Narodnim domom in drugod, so bili od številnih poslušalcev toplo nagrajeni, zlasti kadar je igrala venčke narodnih pesmi. Kulturni program je obsegal prav tako sodelovanje pri domobrantskih akademijah. Dvorane, kjer so se vršile akademije, so bile vedno nabito polne, saj je že navzočnost domobrantske godbe pomenila jamstvo za lepo uspelo prireditev. Na zadnji akademiji v Operi se je postavil tudi domobrantski orkester, ki je bil sestavljen iz istih članov godbe. Nekateri mlajši fantje pri godbi so se navdušili tudi za Jazz in so imeli „privatno“ posebne vaje.

Prišel je usodni dan zmede, negotovosti in čas preizkušnje tudi za domobrantsko godbo. „Umik je samo začasen. Čez štirinajst dni se bomo vrnili,“ se je govorilo po Ljubljani. Pokazale so se tudi šibke strani.

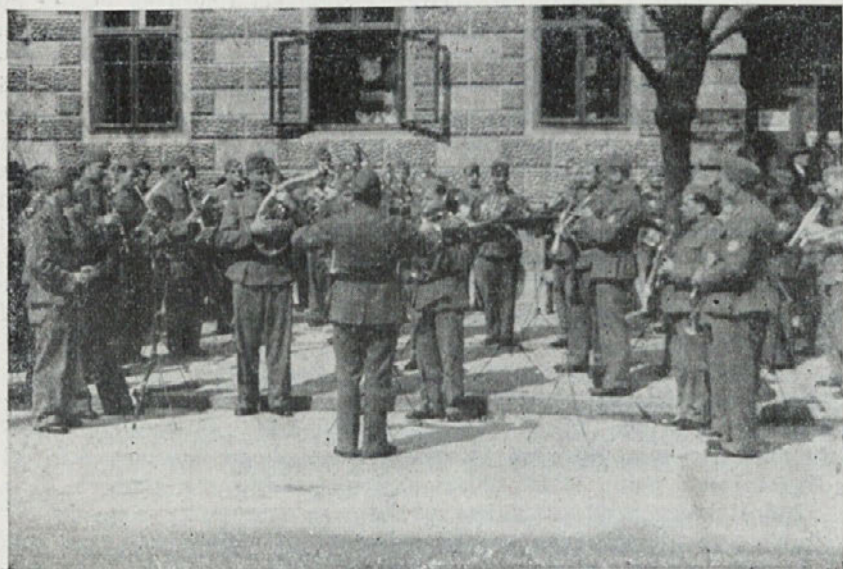
In te so bile — kaj bi tajili — prav tako pri domobranski godbi. Prišlo je do izraza različnega gledanja in nivoja poznavanja komunizma.

Vodnik Strah je bil trdno odločen, umakniti se s celotno godbo. Vedel je, da drugega izhoda ni.

Kapelnik Leskovar pa je bil drugih misli. Čeprav je bil protikomunist, je verjetno komunistične likvidacijske metode premalo poznal. Upal je v razumevanje, prizanesljivost rdečih „osvoboditeljev“. Miselnost, da godbenikom ne bodo skrivili lasu, ker se niso borili z orožjem in se zatorej komunisti ne bodo brez povoda znašali nad njimi pa tudi njegova mehka narava, sta ga zadrževali in ovirali, da se ni mogel odločiti za težko, nesigurno pot.

Po zadnjem razgovoru med obema, med Leskovarjem in Strahom, je ostalo pri dveh nasprotnih odločitvah: Leskovar ostane, Strah pa se umakne z ostalimi godbeniki na Koroško.

Kapelnikovemu zgledu so naravno sledili tudi mnogi drugi godbeniki, ki jih ni mikala dolga, negotova pot in so se seveda prav tako krčevito oklepali tolažilne misli, da lahko mirno ostane doma, kdor je imel namesto puške trompeto v roki. Bili so med njimi tudi nekateri, ki so bili previdnejši in niso čakali na domovih, da jih obišče Ozna. Prilezli so iz svojih skrivališč šele po nekaj mesecih, ko sta najhujše komunistično divjanje in krvoločnost nekoliko odjenjali. To jih je re-

Dne 10. avgusta 1944 je domobranska godba pod poveljstvom viš. nar. Straha pred vladno palačo igrala podoknico za rojstni dan svojemu vrhovnemu poveljniku generalu Rupniku.

šilo sigurne smrti. Kogar so našli doma, ga je doletela ista usoda, kot tistega, ki je bil v jurišnem bataljonu.

Za kapelnika Leskovarja je bilo dovolj, da je uglasbil koračnico generala Rupnika. Leta 1945 je bil ubit.

Ob tej priliki naj omenim, da je kapelnik Leskovar priredil tudi več skladb in slovenskih koračnic, ki jih je igrala domobranska godba. Med drugim je za godbo in zbor priredil najbolj učinkovito in udarno „Demobransko koračnico“ in mogočno „Za dom v boj“.

Ostala je četrтина domobranske godbe, ki je bila pripravljena umakniti se v svobodo. Predno pa se je ta ostanek godbe hotel podati na pot, je nastala nepričakovana ovira. Upravnik Glasbene Matice (mož s črno brado) ni hotel izročiti glasbenih inštrumentov, ki so bili spravljani začasno v poslopju Glasbene Matice. Že v drugič smo se vrnili praznih rok — brez inštrumentov v realko in poročali višjemu naredniku Strahu. Bližal se je že čas odhoda in je bilo treba hitrih ukrepov.

Čim je bil obveščen major ing. Škof, je takoj odposlal nekega narednika iz udarnega bataljona z dvema vojakoma. Upravnik je prebledel kot zid, čim jih je zagledal, brez nadaljnega potegnil ključke iz žepa in odklenil sobo. Vzeli smo inštrumente, kolikor smo rabili. Neljuba zadeva je bila končana.

Nepozabno mi bo v spominu slovo od Ljubljane tisti zadnji večer. Razvila se je dolga kolona domobrancev: Štab, tehnična četa, godba, in še drugi oddelki. Počasi se je pričela pomikati slovenska vojska po Vegovi, Rimski, Bleiweisovi cesti... Petje, neprestano petje, vriskanje, klici mož in fantov, med pokanjem municije in grmenjem topov v daljavi. Z oken so žene, matere, dekleta, somišljeniki vzklikali in metali rože zadnjikrat domobrancem v slovo, ki je bilo za večino tudi — zadnje slovo. Nekateri so pa nemo gledali, kajti vedeli so, da je sovražnik povsod na preži in opazuje, in da z odhodom domobranstva nastopi doba krvi, sovraštva, preganjanja, najtemnejša doba v zgodovini slovenskega naroda. Na obeh straneh kolone so v gosji vrsti stopali razvrščeni strełci z usmerjenimi brzostrelkami proti oknom in streham — za vsak slučaj. Toda komunisti, ki so bili gotovo že pripravljene na ta umik, niso upali oddati niti enega strela, pač pa so se pozneje znesli nad izdanimi razoroženimi borci.

Vetrinj! Takoj smo se vrgli na delo. Prepisovali note in vadili: predvsem angleško in ameriško himno, in še nekatere druge nove koračnice. Za god smo igrali (če se prav spomnim) še majorju Emilu Cofu pred njegovim šotorom. Igranje pri mimohodu domobranskih čet na Vetrinjskem polju, je bil zadnji nastop domobranske godbe.

Zadnji večer pred vračanjem preostalega transporta domobrancev v titovino, je bil pač eden najbolj žalostnih in razburljivih, kar sem jih doživel. Vesti so se stalno menjavale, pričelo pa je končno le prevladovati mnenje, da jih vračajo v Jugoslavijo. Postali smo živčni, zbegani in apatični. Zdi se pa, da so nekateri vohuni, ki so se znali vriniti povsod, tudi pri godbi, nalač širili alarmantne, pr. tislovne vesti

z namenom, napraviti čim večjo zmedo, razkrojiti, demoralizirati, desorientirati nekdanjo dobro organizirano vojsko in jo spremeniti v čredo zmedenih ovac, ki si ne znajo pomagati in rinejo same v smrt. Tako je bilo tudi z nami domobranci tedaj. Brez vodstva, brez povelj, brez navodil; nevarnost pa je prežala povsod! Kaj se dogaja s tistimi, ki se vračajo v Jugoslavijo nazaj, še slutili nismo.

Pa vendar so nekateri domnevali konec. Ko se je tisti zadnji večer vsaj navidezno pomirilo taborišče in je že legel mrak nad Vetrinjsko polje, je vzel trompetist domobranske godbe nenadoma trompeto, šel ven na vzpetino in zatrobil. Čisti, jasni, zategli zvoki so pretrgali tišino težkega vzdušja, pluli nad nesrečnim taboriščem bodočih sužnjev in se izgubljali preko polja v daljavo. Trebil je dolgo... Zdelo se nam je lepo, toda pretresljivo žalostno, presunljivo... Nemo smo ga gledali. S stisnjenim srcem. Prenehal je igrati. Obrnil se je... stopal počasi, s sklonjeno glavo... Pogledal sem ga natančneje. Debele solze so mu polzele po licih. Bila je njegova zadnja odigrana molitev... Nisem ga več videl...

Naslednje jutro so angleški kamioni odpeljali tudi člane domobranske godbe v smrt. Vodnik Strah je sicer ostal v taborišču, po daljši bolezni pa je umrl junija 1955.

V Argentini je nekaj let pozneje podlegel težki operaciji tudi eden izmed prvih članov domobranske godbe in eden izmed najboljših klarinetistov — Franc Bončina.

Taka je bila domobranska godba in tak je bil njen konec. Na svojem področju je častno izpolnila svojo nalogo. Vredna je spomina!

— — —
Za konec naj omenim še sledeče:

Ker so plošče, na katerih so originalni posnetki izvajanja domobranske godbe in zboru slovenskih domobrancev že zdavnaj pošle ali pa so izrabljene, sta bivša odbora DSPB v Argentini in ADPB v Združenih državah delala na tem, da bi se izdelale nove in boljše plošče, kajti trak je še v dobrem stanju. Iz že znanih razlogov tega načrta vsaj začasno ni bilo mogoče uresničiti. Poudariti moram, da bi imele nove originalne plošče veliko vrednost za vsakega bivšega domobranca.

Potrebne so nam plošče zlasti z ozirom na današnje stanje, da zopet in znova zaživijo pred nami junaki-mučenci v znanih in neznanih grobiščih. Potrebne so za naše proslave, akademije, šole; saj so na njih najboljše pesmi in koračnice: Slovenska himna „Naprej zastava slave“, „Oj slovenska zemljica“, „Oj Doberdob“, „Vsi so prihajali“, dve najbolj udarni koračnici z godbo in zborom: „Domobranska koračnica“ in veličastna: „Za dom v boj“ in še druge.

Pričakovati bi bilo, da bomo pesmi teh naših nesmrtnih junakov slišali morda tudi pri kakem slovenskem radijskem programu, a iz nerazumljivih razlogov ni bilo čuti do sedaj niti ene domobranske pesmi. Vsi narodi častijo in poveljujejo svoje narodne junake! Ali naj jih Slovenci zatajimo?

Cvetko Stanič

GRMADE V GORJANCIH

Pričetek narodove borbe za samoohranitev

(Nadaljevanje)

Pri tako težkem stanju, ki se kljub stalnim nadlegovanjem Kranjca ni izboljšalo in so vse prošnje za pomoč v moštvu in materialu ostale skoro izključno pri prošnjah, ni nobenega dvoma, da je odred moral nastopati previdno in se zavarovati pred sicer gotovim uničenjem. Popolnoma lažne in zlagane pa so komunistične vesti o življenju in delu ilegalcev v tem taborišču. O tem največ piše Saje. Poglejmo le dvoje odstavkov o tem:

„... Razkošno opremljeno in utrjeno taborišče Štajerskega bataljona so nekajkrat obiskali tudi partizani, ki se jim res ni zgodilo ničesar žalega, ker so imeli s seboj močnejše spremstvo, odkritega spopada pa belogardisti še niso tvegali zaradi svoje slabosti. Obisk in vrnitev iz tabora so včasih le morali dovoliti, da ne bi s svojo zagogetnostjo pospešili razkrinkanja. Vendar so tudi ti redki obiski, čeprav so belogardisti prikrili svojim gostom vse sumljive reči, začeli vzbujati prve rahle partizanske dvome. Komisar Belokranjskega bataljona Ivo Galič-Jovo je o svojem nenapovedanem obisku povedal:

‘Pot v taborišče mi je zaprla z naperjenimi puškami podvojena straža. Taborišče je očitno bilo v pripravljenosti. Najbolj čudno se mi je pa zdelo, da nas partizane straža ne pušča naprej, saj ni bilo med partizani nikoli znano takšno ravnanje. Zahteval sem komandanta. Prikazal se je majhen suhljat človek z na strel pripravljeno pištolo v roki. Opazil sem, da mu roke drhtijo in da je močno vznemirjen. Spremljala sta ga dva vojaka s puškama v rokah in pripravljena vsak hip streljati... Nisem si mogel pojasniti, kaj naj pomeni ta strah in to nezaupanje „štajercev“ pred nami partizani. Vznemirjenemu človeku sem zavoljo takšnega sprejema ugovarjal, češ da smo vendar partizani in da sem prišel na obisk, da se dogovorimo za skupne akcije. Ko je videl, da mu ne preti nikaka nevarnost se je nazadnje pomiril in pištolo spravil. Vendar nas tudi sedaj še niso pustili v taborišče, ampak mi je ta človek obljubil, da bo sam obiskal moj bataljon, kjer se bom o vsem pogovoril... Prišlo mi je na misel, da ti ljudje pri št. Joštu sploh niso partizani. Zato sem brez odlašanja napisal poročilo svojemu odrednemu poveljstvu... S poveljstva Belokranjskega odreda so odgovorili, da Štajerskega bataljona ne poznajo in da ga naj razorožimo.’ (Belogardizem, str. 296—297)

In na drugem mestu trdi Saje:

„Okoličani so živeli v veri, da so 'Štajerci' res partizani. Dekleta v Novem mestu so takrat zbirala priboljške in jih nosila Štajerskemu bataljonu. Prinesle so mu tudi kitaro, na katero je potem igral Šinkar. Tatjana Medveškova in Ela Črtaličeva iz Novega mesta pa sta se pred laškim preganjanjem celo zatekli v Štajerski bataljon. Ko sta v razkošno opremljenem taborišču zasumili prevaro, sta čudne partizane zapustili. Viktor Hajtnik, privatni uradnik v Novem mestu in tedaj sekretar mestnega odbora OF je prav tako kot ostali živel v veliki zmoti...“ (Belogardizem, str. 293—294)

Na strani 297 pa beremo: „Partizanu Tonetu Čukajni-Žanu pa je ob neki priložnosti uspelo priti in tudi srečno vrniti se iz njihovega taborišča. Pri Štajercih je opazil čelade, ki jih partizani niso uporabljali, in druge čudne navade, zato je partizanom zatrjeval: 'To niso partizani. Imajo denar, kvartajo, njihovi komandanti imajo kuhinjo zase. Okoli taborišča imajo bunkerje, šotore pa okopane...'“

Tako torej Saje, Pirkovič in ostali komunistični pisci o taborišču prvih ilegalcev. Kakšna je resnica sva povedala na prejšnjih straneh. O kakem razkošju v taborišču ni bilo nikakega govora, edino, kar moreva potrditi za dobo koncem junija in začetku avgusta je to, da borci niso bili lačni, ker je bilo dovolj koruzne moke, namlete v poganškem mlinu iz koruze zaplenjene na Pogancah. Razkošje, ki ga je mogel videti komisar Galič je to, da je v poveljnikovem šotoru na tleh bila preproga iz Poganc, na kateri je ležala poveljniška trojka. Kar zaveda izjave komisarja Galiča pa tole:

Vse bojne trojke so vedno nosile puške v roki in ne na ramenih, tako v patroljah kot premikih, kajti tak je bil nalog poveljnika, veljaven za vse. Kranjc se prav gotovo ni ustrašil bledičastega komisarja, ki je strmel, ko je videl disciplinirano vojsko. Kranjc se ni bal celo partizanskih odredov in brigad, katere je neštetokrat pošteno naklestil, pa bi se komisarja... Ne tak Kranjc ni bil. Gotovo je pa to, da Kranjc ni imel nobenega vesejja in volje razgovarjati se s komunističnimi valpti, katere bi raje danes ko jutri pognal iz slovenskih hribov. Komisar Galič je bil povabljen v taborišče, toda izgledalo je, da se je bal, ker je odklonil obisk. Torej ravno nasprotno, kot to on, oziroma Saje trdi o njem. Komunisti niso imeli prav nobenega pojma, koliko je borcev v „Štajerskem bataljonu“ niti kakšna je njih oborožitev, kajti tega niso mogli nikoli dognati, ker je bilo taborišče tako urejeno, da je bilo nemogoče videti, kako, kaj in kdo je v taborišču. Že to dejstvo samo jasno razkriva komunistične laži. (Bil sem navzoč razgovoru med komisarjem Galičem in našim poveljnikom, in nikakega govora ni bilo, niti o skupni akciji, niti o vrnitvi obiska. Op. F. G.) Ker je ta obisk bil v začetku julija, pa je možno, da so takrat komunisti res že slutili, kdo so „štarjerci“.

(Sledi)

Tine Rabič

Kritični pregled naše borbe proti komunizmu (Nadaljevanje)

NOTRANJI VZROKI

Socialno vprašanje

Zavedati se moramo dejstva, da je naša domovina samo del sodobnega sveta, ki stopa nevzdržno v nova obdobja in čase. Treba je imeti pred očmi, da človeška družba, nje oblika, sestav in pojmovanje, ni nekaj stalnega in dokončnega, marveč je neprestano podvrženo razvoju in spremembam. Treba je samo pomisliti na ogromno spremembo, ki se je izvršila v zadnjih treh ali štirih stoletjih, ko se je srednjeveški fevdalni in skoraj izključno poljedelski sistem pretvoril v obliko moderne družbe, ki vedno močneje stremi k industrializaciji.

Doba industrializacije pa je prinesla s seboj težke probleme za človeško družbo: v začetku nebrzdani kapitalizem, ki je potisnil delovni sloj v mizerijo, bedo in slabe prilike. Iz tega okolja se je pozneje razvila izmaličena in popačena miselnost komunizma, katerega sadove — množična ubijanja, rop, požig in teror — smo doživljali na lastni koži in gledali z lastnimi očmi.

V skladu z obćim razvojem moderne družbe, se je tudi pri nas pred vojno vedno močneje odražal delavski razred in so s tem v zvezi stopala v ospredje socialna vprašanja malega delovnega človeka, ki niso bila vedno zadovoljivo rešena in urejena. Pri nas sicer ni bilo tako močnega kapitalizma kot v industrijsko močno razvitih zapadnih deželah. Kljub temu pa bi zapirali oči pred dejstvom, ako bi trdili, da je bilo pri nas v socialnem pogledu vse prav in v redu. Res je sicer, da prejšnji razred gospodarsko dobro stojećih ljudi v naši domovini ni nikdar izvajal neke diktature v svojo izrecno korist, kakor to dela sedaj „novi razred“ vladajoćih partijcev, ki izrabljajo svojo diktaturo na splošno gospodarsko škodo slovenskega naroda in v njegovo očitno moralno propast. Vendar pa je delavski razred pri nas pred vojno v glavnem čutil, da so njegovi interesi in dobrobit dostikrat zastavljeni in je bil s tem podan eden izmed mnogih vzrokov za uspeh OF.

Politično stanje v dobi pred vojno

Odkar obstoja Sovjetska zveza, je postal komunizem Damoklejev meč, ki visi nad človeštvom, to se pravi neke vrste stalna nevarnost, ki vrže svoje mreže in požene korenine povsod tam, kjer ni napredka in pravilno urejenih razmer, ali pa tam, kjer družba ni zadosti ideološko in mravno

močna. Ta nevarnost je podobna deževnici, ki pronica povsod, kjer so razpoke v družabnem redu, čeprav na prvi pogled neopazne, in se odbija le tam, kjer naleti na močno in strnjeno skupino. Tako je danes, posebno v deželah Južne Amerike, tako je bilo tudi pri nas v Sloveniji.

Ako analiziramo položaj doma med vojno pridemo do ugotovitve, da je OF močno prodrla v naš meščanski in polmeščanski živelj po mestih, trgih in večjih krajih, kjer se je zasedel v pretežnem delu liberalni element, hkrati pa potegnila za seboj tudi velik del katoliškega tabora. Na ta način in pod vplivom spretne partizanske propagande, se je ustvarilo med prebivalci naših večjih krajev neko javno mnenje v prid OF, ki je podobno kakor tok ali struja vode, nosilo s seboj manj razgledane in površne ljudi ter jih privedlo v vrste partizanskih simpatizerjev. Partizanskim voditeljem je bilo nato razmeroma lahko speljati te ljudi več ali manj v okvir svoje ideologije, jih prežeti z duhom sovraštva in izkoristiti do kraja v namene komunistične partije. Tako se je zgodilo, da si med našim meščanstvom na vsak korak trčil ob partizansko organizacijo ali vsaj njih somišljenike in simpatizerje ter da so oni, ki se z OF niso strinjali in ji odločno nasprotovali, ostali na splošno v naših trgih in mestih v manjšini.

Mnogo manj je prodrla OF med naše kmetско ljudstvo. Kmečki sloj, navezan na rodno zemljo, je bil bolj zdrav, versko življenje globlje zakoreninjeno, skratka, komunistom se miniranje ni posrečilo tako kakor med meščanstvom, ker ljudje v splošnem niso bili dostopni za njih gesla. Iz izrazito kmečkih predelov je pozneje tudi izšel najbolj borben element proti pratizanom. Glavni steber in hrbtnico protikomunistične zavesti so predstavljali tudi Cerkev in duhovniki, ki so z malimi izjemami, vsekakor doprinesli levji delež in stali v prvih vrstah našega odpora proti vdoru rdeče miselnosti. Brez opore v kmečkem sloju in duhovščine se naš protikomunizem sploh ne bi mogel dvigniti.

Ker je od naših tradicionalnih strank imela katoliška skupina svojo glavno oporo v podeželju, je tudi ostala njena moč veliko bolj neokrnjena, kakor pa sila liberalne stranke, ki je bila zasedrana predvsem v meščanstvu.

Pojavlja se torej vprašanje, zakaj je bil slovenski meščanski ali polmeščanski element — bodisi da je pripadal liberalni ali pa katoliški skupini — razmeroma lahko dostopen za OF in njena gesla?

Kar se tiče liberalnega dela, je treba upoštevati, da je prav v letih pred vojno starejša generacija Sokolov, ki je bila idejno trdna in prežeta z demokratsko miselnostjo, odstopala mesto mlajšim, ki so sicer iz tradicije ali navade sledili sokolskim praporom, toda o nekdanji idejni trdnosti in načelni jasnosti starejše generacije je ostalo le malo. Vidni sta bili neko nazadovanje in ideološka praznina mlajše generacije, kar je OF pozneje do kraja izkoristila. Tudi podržavljenje Sokola v zadnjih desetih letih pred vojno je imelo neugodne posledice, ker je vodilo k oportunistu, hkrati pa netilo površnost in mlačnost skrivajoč oboje pod plašč zunanje pripadnosti k organizaciji.

Katoliška skupina v meščanstvu se je sicer izkazala za trdnjšo od

liberalcev, vendar pa neke prav bistvene razlike ni bilo, ker so bile tudi katoliške vrste med meščanstvom močno razbite, tako da o kakšni strnjivosti in odločnem odporu proti OF — ni bilo govora.

Kot tipičen primer razrahljanega in podminiranega stanja v našem meščanstvu, se spominjam besed starejšega gospoda iz katoliških političnih krogov, ki je že od vsega začetka vedno in povsod ostro nastopal proti OF. Z grenkobo mi je pripovedoval, kako se je čutil v Ljubljani med vojno vedno bolj osamljenega in mi je dobesedno rekel: „Prišlo je tako daleč, da so se me proti koncu zaradi moje ostre kritike proti partizanom celo nekateri duhovniki izogibali.“ Gotovo je šlo v tem primeru le za nekaj redkih duhovnikov, ki so bili najbrže politični sredinci in jim je bila zato neprijetna vsaka ostra beseda proti partizanom. Kljub temu pa so besede tega človeka zelo značilne, ker osvetljujejo, kako je bila moč katoliškega tabora med meščanstvom okrnjena.

S tem v zvezi je zelo zanimiv primer velikega slovenskega kulturnika in pisatelja, župnika Finžgarja, ki ni bil samo sredinec, temveč je ostal **idejno na strani partizanov in zagovarjal njih zločinsko početje**. Posebno stališče je zavzela še cela vrsta drugih vidnih kulturnih in javnih delavcev iz obeh političnih taborov, kar dokazuje, kako globoko je šel tedaj **duhovni razkol v našem narodu**. Če bi hoteli najti približno primerovo za tako razdvojenost v naši zgodovini, bi se morali povrniti za več stoletij v čase, ko so luteranski pridigarji hodili med našim ljudstvom. Pa tudi tedaj cepitev idej in načel ni bila tako močna in usodna. Iti moramo za celo tisočletje nazaj, v dobo bojev med poganskimi in krščanskimi Slovenci, da najdemo podobne razmere, kakor je bil čas pred 20 leti.

Po vsem tem je viden, da je izbruh vojne zalotil katoliško politično skupino v njeni kritični in šibki dobi. V življenju vsake politične stranke namreč izmenoma nastopajo dobe procvita in širjenja, v katerih se pojavijo močne osebnosti, ki dvignejo gibanje na višino ter vnesejo nove ideje, programe in zanos med svoje pripadnike. Dostikrat slede takim dobam časi nazadovanja, ko iz tega ali onega vzroka strankina moč in njene ideje med ljudstvom oslabijo ali izgubijo na svoji prvotni sili.

Imam vtis, da se je nekaj podobnega zgodilo tudi pri nas, ko je vzponu stranke, ki sta jo vodila **dr. Janez E. Krek in dr. Korošec** v svojih mladih letih, sledila doba v zadnjem desetletju pred vojno, ko je bila pozornost strankinega vodstva obrnjena predvsem na politične kombinacije ter na posle in delo v vladi, pri tem pa sta bili zanemarjeni notranjepolitična izgraditev kakor tudi idejna in programska plat dela. Predvsem je bila velika škoda, da dr. Janez E. Krek ni našel dovolj močnega naslednika, da bi nadaljeval, utrdil in še poglobil njegovo socialno delo, kakor si ga je zamislil in začrtal ta veliki človek.

Tudi pojavljanje močnih **odpadniških skupin**, kakor so bile skupine **Breclja in Stanovnika**, očitno nakazuje, da je **katoliška politična skupina bila v neki notranji krizi**. Pri političnih strankah se namreč pojavijo stremljenja k cepitvi in odpadništvu vedno takrat, ko notranja moč nazaduje, dočim se v dobi vzpona, strankine moči združujejo in njena sila raste. —

Prav gotovo bi tej krizi sledil zopetni dvig te naše največje stranke, da ni tega preprečila vojna in revolucija.

Za zdrav političen razvoj pri nas bi bilo tudi zelo koristno, če bi se pojavila poleg tradicionalnih političnih strank še močna **tretja, n. pr. socialistična ali socialno-demokratska stranka**, ki bi pritegnila k sebi vsled naraščajoče industrializacije vedno bolj v ospredje stopajoči delavski razred. S tem bi bile težnje delavcev usmerjene predvsem na pot demokratskega življenja. Če bi namreč slovenski delavec videl, da mu njegova socialistična stranka izbojuje olajšave s svojim delom v parlamentu in javnosti ter mu s tem omogoča socialne pridobitve, bi to prav gotovo pripomoglo, da bi bil delavski sloj veliko manj dovzeten za gesla in cilje komunističnih totalitarcev. Borba za delavske pravice bi se na ta način vršila v okviru demokratskega javnega življenja.

Vse našete okolnosti v našem političnem življenju so bile tiste, za mnoge izmed nas dostikrat neopazne razpoke v slovenski predvojni družbi in njenem življenju. Na te kritične in šibke točke je nato sledil odločilen in močan pritisk zunanjih činiteljev, to je vojna, razrušenje Jugoslavije in nastop maloštevilne, toda strnjene, izšolane in odločno komunistične partije. Sad vsega tega pa je bil nenaden porast in vznik komunistične OF, ki je preobrnil do kraja in za dolgo dobo usodo slovenskega naroda in ki — po sedanjih znakih sodeč — ogroža sam narodni obstoj.

(Sledi)

Igor

SINJI OREL

*Zaprta ustnice mi je trohnoba,
srce mi je prepregel zemlje prah;
iz mojih polnih žil zdaj klije mah
in se razrašča daleč preko groba.*

*Iz mrtvih prsi pa mi hrast poganja
ves mlad in lep, kot jaz sem bil nekoč...
Ah, kje so časi, ko sem vriskajoč
šel mimo oken — časi vasovanja?*

*Ubili so mladost mi polnem cvetu —
saj se še ni natočil v satje med!
V sijajnem vzponu padel sem zadet
kot sinji orel v najbolj drznem letu.*

*V domačih gorah sem neznan segnil...
Le hrast mi šepeta, rastoč nad glavo:
oznanjam svetu tvojo mrtvo slavo:
za dom je domobranec kri prelil!*

Strani „Tabora“ hočejo biti vsem odprta knjiga, v katero bo lahko vsakdo pisal vse, kar mu leži na duši, samo da ga pri tem vodijo pošteni nameni v službi pravice, resnice in našega zgodovinskega poslanstva.

(Iz našega uvodnika prve številke.)

Tone Šušteršič

VETRINJSKI DOGODKI – V DRUGI LUCI^v

(Konec)

POSLEDNJA DOMOBRANSKA PARADA

Namesto varnostnih ukrepov je Narodni Odbor najprej čutil potrebo za podelitev činov in povišanja v vojski — na predlog polkovnika Bitenca, kot da bi bilo to najnujnejše. Namesto slovenskih znakov na čepicah smo na namig od zgoraj pripenjali jugoslovanske kokarde. Domobrankska godba, kolikor jo je še ostalo, je neumorno vadila, predvsem angleško in ameriško himno. Vršiti se je začelo „ekserciranje“ cele vojske. Fantje so poslednji-krat korakali — veseli, zadovoljni in ponosni, v prepričanju, da so postali „del kraljeve, jugoslovanske vojske — del zavezniške vojske“. Kdo bi mogel slutiti, da je to vojsko, ki so jo preimenovali čez noč v kraljevo jugoslovansko vojsko, njen kralj že zapustil in proglasil za svojo vojsko partizanske tolpe, proti katerim so se junaško borili domobranski udarni bataljoni in ostali protikomunistični borci.

„Saj smo na zavezniški strani. Dobivamo že prepečenec iz zavezniških skladišč. Kralj Peter, Truman, Churchill in poveljstvo zapadnih zaveznikov je sigurno že prejelo brzojavko Narodnega Odbora. Zavezniki nas bodo v Italiji opremili, nato pa bomo z združenimi silami udarili na novega rdečega okupatorja.“ Te in podobne misli so dvigale optimizem nič hudega slutečih protikomunističnih borcev. Domobrankska godba pa je namesto žalnih koračnic igrala vztrajno angleško in ameriško himno — himni naših „prijateljev“.

Da, v takem ozračju trdnega upanja v osvoboditev domovine, snidenja z najdražjimi, boljšo bodočnost in mirno življenje, se je vršila poslednja parada junakov-bojnikov, ki so že čez nekaj dni nastopali strahoten križev pot — v smrt!

Kdo je dal nalog za vso to cirkuško uprizoritev — tik pred najstrašnejšo tragedijo? General Rupnik? Stražarji? Ali kakšna druga skupina? Morda policija?

Dr. Bajlec, ki se je eno leto razpisoval v povečevanju zaslug Narodnega Odbora, tega ni pojasnil! Naj še tako vali krivdo na ostale protikomunistične skupine in še tako opravičuje generala Krenerja, vsa navedena dejstva kažejo, da niso niti poznali, niti niso hoteli poznati stvarnega položaja.

Zelo se je trudil dr. Bajlec, ko je skušal na „partizanski“ način prikazati in povečati „greh“ sodelovanja z okupatorjem. Toda prepričan sem, da je bila napaka vodilnih krogov, ki so slepo zaupali v prijateljstvo zaveznikov, zlasti Angležev (ki so bili obenem Titovi zavezniki), mnogo hujša, saj je terjala tisoče in tisoče življenj.

Vetrinjska tragedija je bila pravzaprav kopija turjaške tragedije.

Značilno za turjaško tragedijo: Namesto izpada, se je vsa protikomunistična vojska zaprla v turjaški grad (v dvajsetem stoletju!). Trdno so upali na skorajšnje izkrcanje zaveznikov na Balkanu; vodilne osebnosti pa so v gradu ugotavljale zalogo hrane, količino orožja in municije, debelino grajskega zidu, predvsem pa razpravljali — o pristojnosti „komande“.

Značilno za vetrinjsko tragedijo: Namesto strnjenih, udarnih domobranskih vrst, ki so se nameravale z drugimi borci boriti do zadnjega, je bila s posegom NO na vojaško področje v najmanj primernem času, ta protikomunistična vojska razdvojena. „Zavezniki so pred durmi. Nevarnost je minila. General Rupnik sedaj ni več potreben. Prišel je čas za ljudi ‘čistih’ rok.“ Začela se je razprava, opredeljevanje za prevzem oblasti v novih razmerah. Vojski ni bil takoj dan ukaz naj se razprši in poskrije, čim so pribežale prve priče, marveč se je še nadalje ugotavljalo, da smo na strani zaveznikov — naših prijateljev in da se bomo v Italiji združili z ostalimi edinicami.

V rednih razmerah bi poveljstvo gotovo moralo dajati odgovor, kajti resnica je, da so se vsi ubežniki s transportov javili na štabu SNV v Vetrinju, v stik z javnostjo pa niso mogli priti. Čeprav so se vesti o vračanju le tu pa tam infiltrirale med vojsko, so bile zanikane kot izmišljotine in zlonamerne. Napram vznemirljivim govoricam je bil glas poveljstva, da je vse v najlepšem redu, vedno močnejši, odločnejši in pomirjevalnejši.

Zagovarjati pa bi se moral predvsem tudi dr. Bajlec kot bivši „vojni minister“ (z nekaterimi najožjimi sodelavci) zaradi prikrievanja in potvarjanja dejanskega stanja. Nепrestano ponavljanje NO, da domobranske vojske ni več, da je slovenska narodna vojska, ki je prisegla že kralju Petru, da je ta del jugoslovanske kraljeve vojske, ki je na zavezniki strani itd., je ustvarjalo med vojaštvom in civilnim ljudstvom tako psihozo sigurnosti, gotovosti, da nihče že ni hotel verjeti v nevarnost, ki je bila že popolnoma vidna. V „Vestniku“ na str. 314, št. 12, l. 62 beremo v Bajlečevem članku značilne stavke:

„Narodni odbor za Slovenijo in poveljstvo Slovenske narodne vojske so že od vsega začetka stalno, vztrajno in ob vsaki priliki trdili in poudarjali, da je to, kar je v Vetrinju,

Slovenska narodna vojska, del zavezniške kraljeve jugoslovanske vojske, ki se je pod vodstvom NO uprla Nemcem, ščitila zavezniške letalce in opravljala za zaveznike poročevalsko službo...“

Da, to je bil tisti privid, ki je vodil može in fante v smrt. Vojaki ne bi paradirali zadnjikrat po Vetrinjskem polju, ako bi bili obveščeni, da je „vrhovni poveljnik Slovenske narodne vojske“ kralj Peter II priznal rdečega maršala Tita, domobranska godba ne bi vadila tako neumorno dve „prijateljski“ himni, če bi vedeli, da jih bodo ti prijatelji čez nekaj dni vozili v smrt, domobranci ne bi nadevali na čepice jugoslovanske kokarde, če bi vedeli, da so partizani že postali redna jugoslovanska vojska, in angleški kamioni ne bi vozili med vriskanjem in petjem domobrancev iz Vetrinja nasproti najhujšim sovražnikom, če bi bilo fantom povedano pravočasno vsaj to, kar so povedali ubežniki iz prvega transporta...

ZADNJE BESEDE GENERALA RUPNIKA

Naj citiram še odstavek iz zadnjega pisma moža, ki je resnično vestno izvrševal svojo dolžnost v najtežjih trenutkih, ko položaja ni hotel nihče sprejeti. Tvegaj je vse: čast in končno tudi življenje.

Za zadnje njegove besede moremo smatrati le tiste, ki so bile izrečene in napisane ob prisebnosti duha v svobodi, ne pa tiste, ki jih je izgovarjal zaradi komunističnih „zasliševanj“ in zaradi učinka raznih mamil in drugih Oznovskih metod in se „spontano“ obtoževal. Takole piše med drugim general Rupnik svoji ženi:

„Slovenski narod naj mi odpusti, da sem se po politični prevari lahkoverno odrekel svojemu sklepu, poveljevati hrabrim domobrancem. Ta napaka me strašno muči, kajti tudi v najbolj neugodnem slučaju bi nadaljevanje borbe proti boljševizmu bilo za narod, domobranci in mene bolj koristno in častno, kot je postalo brez mene. Gorenjski kot bi končno morda postal naš grob, toda grob, v katerega bi padli tisoči partizanov in grob, iz katerega bi bilo vstajenje za Boga borečih se Slovencev lažje kot pa iz množičnih grobišč izročenih in pomorjenih najboljših sinov našega vrlega naroda“...

PRED ČETRTRINO STOLETJA

Samo po sebi je razumljivo, da celokupni boljševiški pohod ukazuje in vodi ena sama centrala, čeprav se bori z različnim orožjem in z na videz med seboj nepovezanimi dejanji.

(Iz govora div. gen. Leona Rupnika častnikom šumadijske divizije, dne 26. januarja 1938.)

Lepa priložnost

Predsednik Z. D. A. Lyndon Johnson je 20. 6. 1964 slovesno izjavil: „Obdržali bomo našo moč, ne da bi strahovali druge, da dokažemo, da nas nikdo ne bo strahoval; ne da bi izzivali naše sovražnike, ampak da dokažemo naše namene, **braniti svobodo, kjer bo to potrebno!**“

Predsednik Združenih držav je tako slovesno in pred vsem svetom sam dal priložnost našemu vrhovnemu političnemu predstavništvu v svobodnem svetu, da ga, sklicujoč se na njegove obljube, ponovno opozori na suženjstvo našega naroda pod Titovo krvavo vladavino in nam tako zagotovi podporo v naši nenehni borbi do končne osvoboditve zaslužnjene domovine. Prepričani smo, da je naše vrhovno politično predstavništvo to lepo priložnost zares izkoristilo.

Strahoten eksperiment

V uvodniku prve številke „Tabora“ in ponovno smo pribili, da je komunizem kot eksperiment, ki je usmerjen proti samemu naravnemu razvoju, prej ali slej obsojen v propast, če se ne bo skušal rešiti v neko reformistično metamorfozo. Sedaj naše trditve ne samo potrjujejo iz samega središča svetovnega komunizma, ampak gredo še dalje. Moskovska „Ekonomska Gazeta“ namreč prinaša sledečo senzacionalno novico, ki bo gotovo šla preko vsega sveta kot ognjeni zublje:

„Vrhovna uprava sovjetske industrije je odločila, da za poizkus osvobodi vsakršnih administrativnih posegov dvoje velikih industrijskih podjetij s ciljem, da se upravljata sami izključno po zakonu **ponudbe in povpraševanja**. — Ta odločitev se tiče dveh tekstilnih tovarn: Boljševika v Moskvi in Majaka v Gorkem.“

K Hruščovemu priporočanju, da mora sovjetsko poljedelstvo posnemati in se učiti pri kapitalističnem severnoameriškem poljedelstvu, imamo sedaj še bolj prijemljiv dokaz popolnega poloma komunističnega gospodarskega in socialnega evangelija. To, kar so storili podjetjima Boljševik in Majak, že ni več samo neke vrste reformistična metamorfoza, ampak pomeni direktni povratak v ortodoksni liberalno-kapitalistični gospodarski sistem, ki ga ureja železni zakon ponudbe in povpraševanja. — Ostaja nam samo strahotno vprašanje brez odgovora: Zakaj milijoni človeških življenj, zakaj sedeminštirideset let krvave tiranije nad ruskim narodom in zločinskih revolucionarnih poizkusov širom zemeljske oble, če se zaradi nujnega pritiska dejstev komunizem v njegovi zibelki mora povračati nazaj — v kapitalizem!!! — Za nas še en dokaz več, da smo od vsega začetka na pravi poti, ko smo se navzlic tuji okupaciji in s sredstvi, ki nam jih je pač ta okoliščina dovoljevala, uprli temu strahotno zgrešenemu poizkusu na naši zemlji, kjer je komunizem prav tako prej ali slej obsojen v propast! Na delo torej povsod, da do svobode naše domovine pride čimprej!

ALENKA JENKO

POVEST MLADIH

Govor na spominski proslavi ob devetnajsti obletnici naših žrtev in naše ljubezni, v Buenos Airesu, dne 7. 6. 1964.

Nevzdržno se nadaljuje čas. In v njem se dopolnjujejo dogajanja.

Končala je vojna, prešla so taboriščna leta, mimo so začetne emigrantske borbe za kruh. Naše življenje je umirjeno, urejeno, in skoro se ne zavedamo več, da smo sodoživljali in preživeli največjo katastrofo stoletij in da smo otroci njenih učinkov in posledic.

Tiste drobne glavice vaših otrok, dragi starši, ki so se pred dvajsetimi leti globoko sklanjale nad sklenjenimi rokami v še nerazumljeno molitev, smo danes doraščajoči, morda že samostojni mladeniči in mladenke.

Danes nas že opažate pomešane med množico tujerodcev: v ogromnih tovarnah — za stroji, za pisalnimi mizami, ali med študenti na tujih univerzah. Na bežen pogled — enaki med enakimi.

Smo jim res enaki? Ne mislim na narodnost. A smo jim res enaki v mladosti kot taki? Smo jim res enaki, na primer, v mladostni brezskrbnosti, v okretnem sukanju po salonih, v lagodnosti družabne uglasjenosti?

Morda bodo taki — njim enaki — naši otroci. Nam — pa je korak neokreten, trd, in v obraze nam je naša lastna in vaša preteklost začrtala svojo podobo, svoj odsev.

Tudi mi smo, dragi borci in očetje, — čeprav takrat še majhni in mladi,

— občutili in čutili po svoje vso težo krute usode našega naroda.

Naša mladost?

Ne poznamo je brezskrbne in prešerne. Še danes nam vstajajo v trpek spomin medli odsevi ropota strojnic, tuljenja siren; spomini otroške dobe, prepletene z odmevi topov, z grmenjem bomb — z rdečimi nitkami prelitih krvi.

Ne poznamo blagodejnega vzdušja družinskih večerov, ko malone obredno prehaja družina iz dela v počitek in se izteka dan v noč.

Ne poznamo vašega uspavajočega kramljanja, ki zaziba otroka v sen miru in pokoja.

Zgrnjeni okrog zaskrbljene in izjokane matere, so naša srca pošiljala očenaš za očenašem prošnja — za strica, za brata, za očeta. ki so se borili v Rogu, na Grčaricah, na Turjaku; ali so morda ginevali po taboriščih tujca-krvoloka.

Namesto vriska in pastirjeve piščalke po pašnikih, so naši bratje v molku vihteli motike in lepate — za košček kruha domačim. Še kot otroci so prenehali biti otroci — in postali trdna opora zapuščeni materi. V njih mladih očeh — spoznanje moža...

Vojna se nagiba h koncu.

Bolestno zašumi veter.

Tiho zaječe gozdovi.

Pada brat za bratom, mož za možem, oče za očetom.

Koliko nas je ostalo brez staršev? Eden, dva, tri...

Slovenski narod pa se je odel v črnino.

In potem. — O Bog, ne samo naše drage, še dom in rodno grudo terjaš v žrtveni dar!

Obmejne tujine so naša zatočišča; boleost in glad so naši spremljevalci; molitev — naš edini tolažnik... Iztrgani iz korenin, smo deležni tuje dobrote in usmiljenja.

Vendar še nismo daleč od grobov. Še tli upanje v ženi, da bo pokleknila na neznani grob moža; še ve hčerka za rožo, katero bo utrgala za mrtvega očka.

Onim pa — grobarjem v domovini — smo še vedno preblizu. Nevarne so jim celo naše misli in prošnje, ki hite čez mejo.

Še dalj moramo. Čez cela morjá. Severna Amerika, Južna Amerika, Afrika, Avstralija: — novi kontinenti — nove domovine. V njih pa vsa neizprosna borba za obstanek v tujem in neznanem.

Tu ni več časa za čustvene spomine; ni še sredstev za najnujnejše, kaj šele za šolanje otrok.

Jure, kje so zdaj tvoje sanje o zdravljenju bolnih, zdaj, ko stojiš ob tekstilnem stroju in nadziraš, kako se plete meter za metrom blaga?

Tvoja roka, Jože, brodi danes po zaoljenih vijakih, po umazanih kolesih in postaja vse bolj trudna in okorna, ko zamenjaš v redkih prostih urah klešče in odvijake s čopičem ali z ustvarjalnim dletom.

In tebi, Marija, je ohromel korak, ki bi te privedel za kateder pred ukaželjno mladino, in so se tebi, Zala, razblinile tvoje skrite želje v lepljive saje tovarniških dimnikov.

Glej, ljubi Bog, koliko poklicev in talentov darovanih na oltar naših žrtev!

In tisti, ki so takrat ostali doma?

Tujci smo postali na domači zemlji; osameli otroci na rodnem domu.

Mama, babica, zakaj nimam očka, kot ga imajo drugi? Kje je moj očka? — Molčijo njih usta, molče njih oči: kaj bi razlagali malemu! In za otroka ni odgovora.

Kje je mama? Po pisarnah, po tovarnah, na dninah služi kruh, otrokom brez očeta.

Vojne je konec! pojejo hozano časopisi in jo tulijo zvočniki. A tu se borba nadaljuje. Resda ne več z orožjem v roki, a nadaljuje se v borbi duhá. Voda, ki nezadržno teče proti toku.

Redno poklekajo ob nedeljah otroci v cerkvi, redno hodijo k verouku. Otroci, sami še nezmožni sovraštva, ga že občutimo v vsej njegovi teži.

Se spomniš, Anica? Kot hčerke „belih“ smo bile prikrajšane za popoldansko malico v šoli, za skodelico kakava, za obrok marmelade; nismo dobile zvezkov, svinčnikov in ne čevljev, ko je prišla zima. Le najine oči so se široko odpirale pred tolikimi dobrotami, usta pa so nemo spraševala: zakaj tako?

Ko ni mogel sosedov na gimnazijo in drugi ne na univerzo, smo — neskušeni v prevarah — spraševali: zakaj to? Kako je s tolikanj peto hozano svobode, enakosti, pravice?

Slovenske žene pa, prezirane in peniževane dan na dan, niso klonile! Čudesa so ustvarjale, da jim ne bi izpridili otrok s krivimi nauki. Same pa so nas učile: Tak bodi, sinek, in

tak, pa takó stori, dekle, in tako, da bosta postala, kakršen je bil vajin očka!

Sin in hči pa sprašujeta: Mama, v šoli pa pravijo, da je naš očka izdajalec.

In otrok se bori v razdvojenosti teh dvojnih nauk — a ni mu žal trpljenja! Ko da bi z nagonsko slutnjo znal vrednotiti pravico in krivico, je bil in je ponosen na to svoje mlado trpljenje.

Dragi borci! Takó in podobno smo mladi v tej edinstveni tragediji našega naroda pridajali vašim velikim žrtvam tudi naš dolžnostni delež žrtev in trpljenja. V vaši izmeri — z majhnimi boji nemara, z majhnim

trpljenjem, a mnogokrat težkim in pretežkim za naša šibka ramena.

Danes pa, ko že lahko sami poznavamo in presojujamo, vam kličemo: Vaše žrtve — niso bile zaman! S prekaljenimi preizkušnjami in zgledi, z vero, ki ste nam jo dali, se pripravljene in okrepljene podajamo na življenjsko pot, ki se odpira pred nami.

In ko danes to našo skromno počastitev poklanjamo spominu vaših bojnih tovarišev, kateri so darovali narodu in domovini najvišjo žrtev — svoja življenja —, obljubljamu njim in vam: **Po nas in po naših otrokih bo slovenski narod nadaljeval in izpolnjeval vaše geslo:**

Bog — Narod — Domovina!

Na Dobrovi pri Ljubljani so dne 13. avgusta 1944 množice prebivalstva plebiscitarno zavrnilo nadiranje krvavega, zločinskega komunizma na slovensko zemljo.

MLADINA MRTVIM JUNAKOM

G. Janez Boltežar, predsednik odseka Slovenske fantovske zveze v San Martinu (Bs. As.), je na spominski proslavi padlim borcem v sanmartinskem domu dne 28. 6. 1964 v imenu naše mladine govoril sledeče tehtne besede:

Mesec rožnik je tam daleč na slovenski zemlji eden najlepših.

Tudi usodnega leta petinštiridesetega je pomlad zadihala z vso močjo. Polja, travniki in gozdovi so ozeleneli kot še nikoli poprej: klicali so našemu trpečemu ljudstvu, da je prišel dan veselja ter odrešenja za ves slovenski narod.

Pa le za en sam trenutek. Črni oblaki se kopičijo nad našo domovino. Nepregledna vrsta ljudi se pod varstvom slovenske narodne vojske pomika — kot ena sama žalostna procesija proti Karantaniji, kjer si je nekoč slovenski človek svobodno koval pravice in postave v smislu prave demokracije.

Srce se krči našim ponosnim domobranskim borcem, ko odlagajo orožje, tisto, s katerim so se borili dan za dnem, noč za nočjo za srečnejše dni, za vse lepo in dobro, za vse ono, ki naj bi prineslo mir in srečo ter svobodo ljudem dobre volje.

Ogoljufani so! Bridka je ta vest, ki je doletela slovensko mladino v borbi za pravice. Vlak za vlakom vozi prodane nazaj v domovino, da s svojo mlado krvjo izpričajo še enkrat ljubezen do rodne grude, da **pokažejo vsemu svetu, kako se je treba boriti tisti nevarni kužni bolezni, ki jo danes pozna ves svobodni svet pod imenom komunizma.** Rdeči so pijani od veselja. Z divjimi kletvami na ustih ter biči v rokah pričakujejo od zaveznikov prodano domobransko vojsko, da se nad njo maščujejo in zbrzdajo svoje sovražne strasti.

„Smrt belim izdajalcem“, je geslo, ki se razlega od postaje do postaje, preden končno dospejo do slovenske Golgote. Tako se je godilo doma v onih junijskih dneh širom naše očetnjave. Gozdovi so sprejeli pod okrilje smrek naše vrle borce, da v senci teh počijejo njih izmučena telesa. **Za pravico so se borili in tako postali žrtve svojega prepričanja.**

Slovenski fantje so se po veliki večini rodili v preprostih kmečkih domovih. Tam so zrastle v mladeniče, pozneje v kmete in obrtnike. Tako so jim potekala mlada leta. Nikakšne posebne učenosti niso poznali; le to, da je treba delati in pošteno živeti. Takoj, ko se je na Slovenskem pojavilo partizanstvo, so se ti preprosti kmečki fantje dvignili z oboroženo pestjo. Uprli so se rdečim apostolom ter njihovim zmotnim naukom. **Sleherni slovenski domobranec je razumel zapoved časa, vedel je, da ga kliče domovina.** Zato je stopil tudi v borbo z namenom, da ohrani narodu drage mu svetinje.

Leto trinštirideseto je za Slovenijo datum, ko nastane mogočna narodna domobranska vojska, sestavljena iz ljudi vseh delov naše domovine. **Kakor so se za časa kmečkih uporov naši kmetje zbirali okrog svojih vodij**

Matije Gubca ter Ilije Gregoriča v boj za staro pravdo, prav tako se je junaška slovenska mladina sedaj zbrala ter strnila okrog svojega vodje, sivolasega generala Rupnika, da napravi konec rdečemu nasilju. Zopet prideta v veljavo zimzelen ter petelinje pero. Izvojevanih je bilo nešteto bojev velikih in malih. Strah se je vselej polastil tolovajev, kadar so se morali spoprijeti s četami in bataljoni herojske vojske slovenskih domobrancev.

Naš narod je na njihova dela lahko zelo, zelo ponosen. Hvaležen pa zato, ker je na lastne oči videl neizmerne žrtve, ki so jih doprinesli zvesti sinovi naroda slave.

Prav je, da poznamo zgodovino tujih narodov. Toda veliko bolj je pomembno, da poznamo in tudi dobro razumemo zgodovino Slovencev in njihovo neprestano borbo za narodni obstoj. **Spoštujmo te velike žrtve! Le tako moremo ostati to, kar moramo biti: — zavedni Slovenci!** To pravilo velja zlasti za našo mladino. Naj ne misli samo na gmotne dobrine, ki jih tako vabljivo ponuja vpliv tujega sveta. Nikakor naj ne pozabi na trud, delo in žrtev naših fantov in mož.

Kaj naj storimo, da ohranimo spomin na nje: Priklicati moramo iz preteklosti v sedanost vse one dogodke, ki so se izvršili v onih viharnih dneh na slovenski zemlji. Ako se ne spominjamo več in če nismo dovolj poučeni, je naša dolžnost, da prebiramo knjige in revije, kjer se lahko podučimo o požrtvovalnosti onih legendarnih junakov, katerim ni bila pretežka nobena naloga, kadar so imeli v mislih **Boga, narod in domovino.**

Draga dekleta in fantje! Samo spomin na nje je zadosti, da naredimo nekaj za naš slovenski narod v malem, kar so oni storili v velikem. Naj se danes odtrga slehernemu slovenskemu dekletu in fantu drobec srca, da ta preleti široko morje, ki nas loči od naše drage domovine ter se **združi s srci naših pomorjenih junakov širom naše domovine.** Ta mlada srca naj obiščejo vse umrle, pojoč jim Hozano za trpljenje in žrtve, ki so jih doprinesli za dobrobit slovenskega naroda.

Ko pa pride dan zmage Dobrega nad Zlim, tedaj se bodo Slovenci vseh kontinentov sveta, kjerkoli žive, združili z onimi v domovini, da postavijo našim domobrancem v svobodi spomenik zahvale ter vdanosti. Nad grobovi teh naj blešči:

„Živé naj vsi naródi,
ki hrepene dočakat dan,
ko, koder sonce hodí,
prepír iz svéta bo pregnan!“

Ta visoka pesem, ki je bila misel slovenskega človeka v preteklosti, bo spominjala nas in ves svet, da je ta slovenska zemlja sveta, kjer spe junaki brez strahu in napak. Junaki, katerih plemenita srca so našla svoj zadnji dom v zemlji, iz katere so se rodili.

Slava njihovemu spominu!

NA UREDNIŠKI MIZI

Dr. S. Z., Bs. As. — Ker je Vaš prijatelj član našega konzorcija in ker svoje pismo začenjate in končujete s „Taborom“; oprostite, da je moralo nujno priti tudi na našo uredniško mizo. V njem načenjate toliko vprašanj, ki ne smejo zanimati samo Vas in Vašega prijatelja, ampak vso našo skupnost — vsaj v kolikor zadeva „Tabor“ —, Vas prosimo, da nam ga dovolite dobesedno objaviti. Potem pa naj sodijo naši bralci! Ali pa nam napišite članek iste vsebine! Boste videli, da ga bomo objavili. — Pozdrav!

T. K. iz ZDA. — Po posredništvu Vašega prijatelja smo Vaše pesmi prejeli. Hvala. Ko jih bo naš urednik, ki se razume na to „obrt“, nekoliko oličil, pridejo na vrsto. Pozdravljeni!

Dopisnike prosimo, da nam prispevke pošiljajo po možnosti tipkane in z zadosti širokimi presledki med vrsticami. Hvaležen jim bo stavec, pa tudi mi, če moramo tu in tam popraviti jezikovne ali slovnične napake; Vsebine seveda ne bomo spreminjali. Zato stojimo na stališču, da vsakdo svoj prispevek, ki obravnava naše javne zadeve, podpiše s polnim imenom in s tem prevzame odgovornost za vsebino. Kljub temu, da so strani „Tabora“ odprte vsem, ne morejo biti poprišče, kjer bi lahko vsakdo po mili volji dajal duška osebni užaljenosti ali srboritosti. Dalje od dostojnosti naša svobodnjaška, demokratična odprtost ne sega! — Se nekaj: Če prispevki niso zgodovinske ali druge razprave, naj bodo čim krajši. Imamo mnogo materiala, ki ga zaradi obširnosti ne moremo priobčiti. „Tabor“ bo bolj zanimiv, če bo v njem vedno kaj novega; ne nadaljevanja, ki se nikoli ne končajo... Hvala!

Cvetko Stanič. — Zahvaljeni za Vaš prispevek o domobranski godbi. Naj bo vzpodbuda in vzgled drugim, da zgodovina o naših domobrancih še vedno hrani neizčrpane snovi, ki so vredne spomina in obdelave, ker so nam kot narodu v čast. Pozdravljeni in oglasite se še kaj!

V tiskovni sklad „Tabora“ so darovali:

Frontini Janez, San Justo	\$ 100	Rudolf Jože, Z. D. A. ...	500
Oven Ivan, San Justo ...	100	O. Č., Ramos Mejía	500
Rovan Tone, San Justo ..	100	Skupno	\$ 2.970
Grabnar Jože, San Justo	100	Prenos iz št. 6	\$ 6.583
Oblak Tone, San Justo ..	100	Vsega skupaj ...	\$ 9.553
Zakrajšek Jože, San Justo	100		
V. G., Capital	1.070	V invalidski fond so darovali:	
N. N., Castelar	60	N. N., Boulogne	\$ 360
N. N., Ciudadela	60	Prenos iz št. 5	30
M. P., Florida	180	Skupno	\$ 390

Z VETRINJSKO TRAGEDIJO DOMOBRANSTVO NI NEHALO! PO MUČENIŠTVU ZA VZORE, KI SO VESOLJNI IN VEČNI, JE POSTALO ZAVEZA RODOVOM, KI SO POZVANI, DA NADALJUJEJO ŽITNOST SLOVENSKEGA NARODA!

**NE
POZABITE
NAŠIH
INVALIDOV,
VDOV
IN
SIROT!**

MI SMO SLOVENSKE ZEMLJE ČUVARJI... To ni bila samo domobranska pesem. To je bilo živeče poslanstvo naše ponosne vojske. Kjer je stala domobranska straža, so krepke roke žele radodarno dobroto naše blagoslovljene zemlje, ki je iz svoje rajske lepote delila soke življenja dolgim rodovom njenih ljubečih sinov. Šele komunisti so pesem ljubezni ponížali v sredstvo. Toda večno živa ljubezen naših mrtvih herojev bdi nad njo...